

Datum: 16 november 2022, 12u

‘Geef kinderrechten meer gewicht’

Als er te weinig geïnvesteerd wordt in kinderen en jongeren komen kinderrechten in het gedrang

Kinderrechtencommissaris stelt nieuw jaarverslag voor

Het zijn vaak volwassenen die er mee voor zorgen dat kinderen en jongeren tot hun rechten komen. Ze geven mee gewicht aan kinderrechten. En het is net daar dat het schoentje knelt: ze zijn met te weinig, ze dunnen uit. Het ecosysteem dat kinderen en jongeren ondersteunt, kraakt in zijn voegen.

Begeleiders, opvoeders, hulpverleners, voogden en leerkrachten zijn van onschatbare waarde. Zonder hen belanden kinderen op straat, krijgen ze niet de hulp die ze nodig hebben, missen ze school, hebben ze geen voogd en kunnen ze niet terecht in de kinderopvang.

De cijfers spreken voor zich:

- **Opvangcrisis:** Er is niet voor iedereen opvang, er zijn niet genoeg voogden, er is niet genoeg personeel.
 - Sinds oktober kregen tientallen niet-begeleide minderjarigen en gezinnen op de vlucht geregeld geen opvang waardoor sommigen met periodes op straat sliepen. De situatie voor hen blijft ook nu nog steeds hoogst onzeker.
 - 1.858 niet-begeleide minderjarigen kregen nog geen voogd. De wachttijd is gemiddeld vier tot acht maanden.
- **Jeugdhulp:** Voor het eerst gaan leefgroepen in jeugdvoorzieningen tijdelijk dicht omdat ze te weinig medewerkers vinden. Brussel is er het ergst aan toe. In Brussel-Halle-Vilvoorde sloten dit jaar maar liefst zes jeugdhulpvoorzieningen de deuren door personeelstekort. In vijf andere voorzieningen in Brussel is er een opnamestop.
Crisishulp: Voor 1 kind op de 3, en in Brussel zelfs 1 kind op de 2, heeft de hulpverlening geen antwoord op een situatie waarvoor dringend ingrijpen nodig is.
- **Kinderopvang:** Er zijn bij de VDAB 1.611 openstaande vacatures in de kinderopvang. Dat is een fractie van het werkelijk aantal openstaande vacatures. Tussen juni en begin oktober kreeg het Vlaams Agentschap Opgroeien 232 meldingen van 115 kinderopvanglocaties die hun werking moesten aanpassen omdat ze niet over genoeg personeel beschikken.
- **Onderwijs:** Er zijn 1.803 vacatures voor leerkrachten secundair onderwijs bij de VDAB. Ook dat is een onderschatting van het werkelijke lerarentekort.

Het engagement van wie met kinderen en jongeren werkt, is groot. Die professionals blijven creatief zoeken, maar het voelt als dweilen met de kraan open. Ze zitten vaak op hun tandvlees, draaien dubbele shifts. Mensen vallen uit.

Ze kunnen het niet langer aanzien. Ze kunnen niet langer aanvaarden dat, ondanks al hun inspanningen, veel kinderen en jongeren in een kwetsbare situatie aan hun lot overgelaten worden. Doorgaans zijn het die mensen die bij ons aankloppen.

Van september 2021 tot en met augustus 2022 kreeg het Kinderrechtencommissariaat 1.249 meldingen en klachten. Een op vijf melders zijn professionelen die elke dag met kinderen en jongeren werken. Vier op vijf onder hen zijn ouders, familieleden, grootouders en jongeren zelf.

Bij de knelpunthema's staat onderwijs al jaren op 1. Daarna volgen de meldingen over hulp aan minderjarigen, vooral jeugdhulp en gezondheidszorg. En ook rechten in het gezin blijft een belangrijk thema.

Geef kinderrechten meer gewicht door te investeren in kinderen en jongeren, financieel en in mankracht

Werk een masterplan uit om op alle terreinen 'werken met kinderen en jongeren' aantrekkelijk te maken en te houden

Sleutelfiguur zijn voor kinderen en jongeren moet opnieuw een gewaardeerd beroep worden. Geef daar vanuit het beleid veel meer gewicht aan. Door goed voor de medewerkers te zorgen, ze te omkaderen en te waarderen voor hun enorme bijdrage. Laat die waardering zowel blijken in de werkomstandigheden als in de verloning.

Neem structurele maatregelen zodat geen enkel kind opgroeit in armoede

Naast professionals zijn ouders centrale steunfiguren voor minderjarigen. In de meldingen zien we hoe opgroeien in armoede kinderen kansen ontnemt en vaak hun rechten schendt. We zijn bang dat door de energiecrisis en de inflatie nog meer kinderen in armoede terechtkomen.

Als basisbehoeften niet vervuld zijn, raakt dat kinderen rechtstreeks in hun leven nu, en het heeft ook een impact op hun ontwikkeling en op lange termijn.

Er zijn dringend structurele maatregelen nodig zoals de laagste uitkeringen en inkomens optrekken, investeren om woonkwaliteit voor iedereen toegankelijk te maken, het groeipakket nog meer richten op gezinnen in armoede en financiële drempels wegwerken op school, in de vrije tijd en in de gezondheidszorg.

Terug naar huis of nog langer wachten op jeugdhulp door personeelstekort

In de jeugdhulp zijn er al jaren wachtlijsten waardoor niet elke jongere de hulp krijgt die hij nodig heeft. Onaanvaardbaar. En de situatie wordt nóg erger: het afgelopen half jaar moesten voor het eerst leefgroepen in jeugdvoorzieningen tijdelijk de deuren sluiten omdat ze te weinig medewerkers vinden. Kinderen en jongeren worden terug naar huis gestuurd of krijgen nog maar halftijds onderdak en begeleiding.

Terug naar huis, leefgroep sluit

De ouders van Jonathan zoeken al langer naar gepaste hulp. Jonathan wordt soms snel kwaad en fysiek agressief. De jeugdrechter vertrouwde hem toe aan een onthaal-, observatie- en oriëntatiecentrum (OOOC), in de hoop dat daar duidelijker wordt waar Jonathan op vastloopt om dan de juiste hulp te starten.

Na drie weken moet de leefgroep waar Jonathan verblijft tijdelijk dicht door personeelstekort. Alle jongeren in de leefgroep worden naar huis gestuurd. Het OOC kan het dagrooster niet meer invullen, en niet langer garanderen dat er altijd een begeleider is. Er is nu ambulante begeleiding voor Jonathan, in combinatie met gesprekken met de psycholoog. Maar zijn vader is bang dat die hulp niet genoeg is voor zijn zoon.

Van voltijds verblijf in de voorziening naar enkele dagen per week terug naar huis

Een mama van een jongen met een beperking stuurt ons de brief door die ze kreeg van de VAPH-voorziening waar haar zoon elke week verblijft. De voorziening schrijft de ouders dat er te weinig medewerkers zijn om haar volledige opdracht waar te maken. In alle leefgroepen is er een personeelstekort en vacatures blijven openstaan. De voorziening zegt dat ze niet meer in een voltijds programma kan voorzien en zal met de ouders bespreken hoeveel dagen hun kind in de leefgroep kan blijven. De mama stuurt ons de brief in naam van alle kinderen, jongeren en volwassenen met een mentale beperking. 'Veel ouders hun energie is uitgeput en personen met een beperking kunnen niet opkomen voor hun rechten. Het is een hulpkreet om mensen met een beperking en hun familie niet in de steek te laten.'

Naast bezorgde ouders die met de handen in het haar zitten, krijgen we ook meldingen van professionals. Een directrice van een CLB klaagt het wachten aan. Ze ziet kinderen voor wie dringend een tussenkomst nodig is van de jeugdhulp omdat het thuis niet veilig is, maar die moeten wachten. Er gaat te veel tijd verloren.

En ook jeugdadvocaten in Brussel slaan een alarmkreet over kinderen die naar huis gestuurd worden, met begeleiding aan huis, ook al is de situatie daar niet veilig. Ze zien dat kinderen en jongeren soms twee tot zelfs drie jaar op een wachtlijst staan voordat gepaste hulp opstart. Omdat er te weinig plaats is, en door het personeelstekort dat de wachtlijsten met de dag langer maakt.

Brusselse jeugdadvocaten zijn getuige op de eerste rij

Twee kleuters met een ernstig vermoeden van fysieke mishandeling worden uiteindelijk geplaatst in een voorziening. Door personeelstekort moet de leefgroep sluiten en bij gebrek aan alternatieven worden de kinderen terug naar huis gestuurd. De mishandelingen blijven duren, de kinderen komen telkens weer met verwondingen naar school. Iedereen weet dat het niet goed gaat met de kinderen thuis, maar er is nergens plaats.

In Brussel komen hulpverleners de laatste tijd met hun bezorgdheden samen om oplossingen te zoeken voor de leefgroepen die sluiten.

Door het plaatsgebrek ontspreken en escaleren de problemen bij kinderen en jongeren en in gezinnen, waardoor meer ingrijpende oplossingen nodig zijn.

Garandeer het recht op hulp voor alle minderjarigen

Er zijn dringend structurele oplossingen nodig voor het tekort aan plaatsen in alle domeinen van de hulpverlening, van jeugdhulp over kinder- en jeugdpsychiatrie tot de hulp door het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap.

Dat de overheid focust op preventie en proactief werken, is goed. Maar daarnaast moet er een uitbreiding komen van intensievere vormen van hulp en daar heb je niet alleen gebouwen en infrastructuur maar vooral mensen voor nodig.

Opvangcrisis: op straat of in kartonnen tentjes slapen, zonder begeleiding van een voogd

Sinds 11 oktober 2022 staan sommige minderjarige asielzoekers en gezinnen op straat omdat ze niet langer kunnen rekenen op opvang door de overheid. Toch heeft elk kind op de vlucht recht op bijzondere bescherming.

Sommige niet-begeleide minderjarigen kunnen niet snel genoeg doorstromen naar de jeugdhulp door een tekort aan personeel. Er is ook een tekort aan personeel bij Fedasil en een enorm tekort aan voogden voor niet-begeleide minderjarigen in Vlaanderen. Terwijl je als niet-begeleide minderjarige in België gewoon récht hebt op een voogd die je volgt, opvolgt, raad geeft, helpt bij de juridische procedures en voortdurend in beeld blijft.

Door het tekort aan voogden wijst de Dienst Voogdij prioritair een voogd toe aan kwetsbare niet-begeleide minderjarigen. Bijvoorbeeld bij ernstige medische of psychische problemen, zwangerschap of indicaties van misbruik of mensenhandel. Maar elke minderjarige op de vlucht is kwetsbaar. En zonder voogd nog kwetsbaarder.

De opvangcrisis gaat dus niet alleen over plaatsgebrek. Ook hier hebben de problemen deels te maken met een groot tekort aan mankracht. En er is te weinig initiatief bij de lokale overheden, en te veel achterstand in de behandeling van de aanvragen voor internationale bescherming.

Het recht op extra bescherming van kinderen op de vlucht wordt niet gegarandeerd

We vragen alle overheden om samen te werken zodat geen enkel kind nog op straat slaapt. Alle minderjarige asielzoekers moeten kunnen rekenen op kwalitatieve opvang, niet-begeleide minderjarigen moeten altijd meteen een voogd krijgen.

Kinderrechten komen in het gedrang met te weinig professionals in opvang en onderwijs

Het groeiend personeelstekort treft vandaag niet alleen de sector van de hulpverlening en de asielsector. Ook ruimer in de samenleving kampen we met tekort aan mensen. In Brussel organiseren ouders zelf kinderopvang omdat ze geen plek meer vinden. En er is een groot chronisch tekort aan leerkrachten.

Einde bericht

[Interview met de kinderrechtcommissaris?](#)

Contacteer Els Van Hemelrijck
els.vanhemelrijck@vlaamsparlement.be
Mobiel: 0471-79 43 09 – Algemeen: 02-552 98 00

Het jaarverslag van het Kinderrechtencommissariaat staat vanaf 16 november 2022 om 12.30 u online op: www.kinderrechten.be

Opkomen voor kinderrechten

Het Kinderrechtencommissariaat ziet toe op de naleving van kinderrechten in Vlaanderen. Dat doen we door te luisteren naar kinderen, jongeren, ouders en professionals. We onderzoeken onafhankelijk hun klachten over mogelijke schendingen van kinderrechten. We bemiddelen en geven individueel advies. Voor het Vlaams Parlement en andere beleidsmakers formuleren we concrete beleidsadviezen. Zo willen we de stem van kinderen en jongeren maximaal laten weerklinken. Het Kinderrechtencommissariaat is een onafhankelijke instantie, opgericht bij decreet door het Vlaams Parlement.

www.kinderrechten.be
@KRcommissaris
#JvKRC22